

EU OG ARBEJDERRETTIGHEDER:

DE ØKONOMISKE FRIHEDERS MAGT OVER FAGLIGE OG SOCIALE RETTIGHEDER

Rogalandskonferencen

20. Oktober 2018

ENHEDSLISTEN

LIDT OM FINN SØRENSEN

- Medlem af Folketinget for Enhedslisten siden 2011
 - Arbejdsmarkedsordfører, kommunalordfører, ordfører om EU's social og arbejdsmarkedspolitik
- Faglig baggrund:
 - Fabriksarbejder
 - Bryggeriarbejder
 - Formand for Bryggeriarbejdernes Fagforening i Kbh. 1986-2005
 - Næstformand 3F Industri og Service 2005-2011
- Politisk baggrund:
 - M-L grupper (bl. a. KA m-l) 1969-1983
 - Venstresocialisterne 1983
 - Enhedslisten 1989

ENHEDSLISTENS SYN PÅ EU

- Enhedslisten er imod EU fordi:
 - Kapitalens interesser er traktatfæstet
 - Neoliberal nedskæringspolitik er traktatfæstet
 - Ændringer kræver enstemmighed
 - EU betyder afvikling af demokratiet i Europa
- Storkapitalen, tusindvis af bureaukrater og andre landes politikere bestemmer mere i Danmark end det danske folk.
- Nej-sigerne fra 1972 fik ret:
 - EU har betydet indgreb i den danske overenskomstmodel, i strejkeretten og i vores regler om velfærdsydelse
- Alternativ til EU er nødvendigt
 - Forpligtende samarbejde i respekt for folkenes selvbestemmelsesret
 - Handel på lige fod og til gensidig fordel
 - Genforhandling og ny folkeafstemning om medlemskab af EU

HVAD VIL JEG TALE OM:

- **Mit tema:**

- Arbejderrettigheder gennemført via EU er et tveægget sværd

- **Fordi:**

- De økonomiske friheder er overordnet faglige og sociale rettigheder
- Belyst med en række eksempler

- **Konklusion:**

- Der kræves et opgør med EU-reglerne om fri bevægelighed
- Komme med bud på fagbevægelsens og venstrefløjens svar

TO POLAKKER DELER SENG OG LØN

- Ca. 200 polakker og andre udlændinge er i gang med at udbygge et stort kommunalt kraftværk i Kalundborg
- Ansat af udenlandske underentreprenører
- De bor i containere, hvor to mand deler en seng
- De tjener op til 67 % mindre end deres danske kolleger
- Ingen overtidbetaling
- Det sker i Danmark i 2018 – og ikke kun i Kalundborg
- Det er hvad EU's regler om fri bevægelighed handler om
- Samme sag i transport, landbrug, hotel- og restauration og delvis industri
- Hertil kommer økonomisk kriminalitet, slavelignende ansættelsesforhold, skattesnyd

DE ØKONOMISKE FRIHEDER

- Økonomiske friheder = reglerne om fri bevægelighed = indre markeds regler
- 4 grundlæggende økonomiske friheder:
- Enhver restriktion af den frie bevægelighed for kapital, varer, arbejdskraft og tjenesteydelser er forbudt, med mindre det truer almene interesser og samfundets funktion.
- Restriktioner af fri bevægelighed er undtagelser, de skal være midlertidige og de skal godkendes af kommission og/eller Domstol

FRI BEVÆGELIGHED AF ARBEJDSKRAFT

- Alle eu-eøs borgere skal frit kunne søge og tage arbejde overalt i EU/EØS
 - Værtslandet kan ikke stille krav om arbejds- og opholdstilladelse
 - Medlemslandene er afskåret fra at regulere importen af arbejdskraft
 - Øget import af arbejdskraft uden øget efterspørgsel = lavere løn
- Danmark:
 - 140.000 østarbejdere som især er ansat i ufaglærte job
 - De får væsentligt lavere løn, også i virksomheder med overenskomst
 - Der er 150.000 arbejdsløse i Danmark
 - Lønudvikling næsten i stå
 - Danske arbejdere får mindre andel af overskuddet (faldende lønkvote)
- Til sammenligning:
 - 3-landes borgere skal have arbejds- og opholdstilladelse, som er betinget af ansættelse på "sædvanlige danske vilkår"
 - Regionale Arbejdsmarkedsråd (RAR) høres om der er brug for arbejdskraften

FRI BEVÆGELIGHED AF TJENESTEYDELSER

- Udstationering:
 - Alle EU-virksomheder må frit levere tjenesteydelser i andre EU/EØS-lande
 - Virksomheden medbringer egne ansatte på hjemlandets vilkår (undtagen mindsteløn, overtidsbetaling og landets lovgivning om sikkerhed, sundhed, barsel og ligestilling)
- Værtslandet må ikke afvise virksomheder, der er lovligt registreret i hjemlandet
- Værtslandet må ikke kræve, at de skal godkendes inden de leverer tjenesteydelsen
- Kæmpe konkurrencefordel på løn, arbejdsvilkår og skat

DE ØKONOMISKE FRIHEDER STÅR HØJEST

- EU-Domstolens afgørelser 2007-2008:
 - Viking-Line: Domstolen har ret til at begrænse konfliktretten, hvis den antaster de økonomiske friheder
 - Laval-dommen: Svenske bygningsarbejderes konflikt for lige vilkår er ulovlig, udstationeringsdirektivet et maksimumsdirektiv
 - Rüffert-dommen: En tysk delstat må ikke stille krav om at delstatens overenskomster skal følges af alle, også udenlandske virksomheder
 - Luxembourg: En medlemsstat må ikke stille krav om at medlemsstatens overenskomster skal følges
 - Dom mod Østrig: Der må ikke stilles krav om forhåndsgodkendelse
- EFS (Euro-LO): "A license to social dumping"

MEN VI FÅR JO OGSÅ RETTIGHEDER FRA EU?

- Charteret om grundlæggende rettigheder (Lissabon-traktaten).
- Direktiver om ligestilling, ligebehandling, arbejdstid, deltid, vikarregler
- "Social søjle".
- **Men:** EU-rettigheder skal fortolkes i lyset af reglerne om fri bevægelighed (de økonomiske friheder): Gavner de, eller er de en hindring for den fri bevægelighed
- Sådanne regler er et tveægget sværd

EKSEMPLER

- Charteret om grundlæggende rettigheder sikrer strejkeretten
 - Men kun hvis den udøves i overensstemmelse med EU-retten – dvs. de økonomiske friheder!
- Deltidsdirektiv sikrer deltidsarbejdere samme rettigheder som fuldtidsansatte
 - Men medlemsstaten skal fjerne barrierer for deltidsarbejde!
- Vikardirektivet sikrer vikarer samme rettigheder som fuldtidsansatte
 - Men medlemsstaten skal fjerne barrierer for vikararbejde og vikarbureauer!

”EUROPÆISK SØJLE FOR SOCIALE RETTIGHEDER”

(VEDTAGET AF EU-PARLAMENTET, RÅDET OG KOMMISSIONEN NOV. 2017)

- Kvinder og mænd har ”ret til lige løn”.
- Unge har ”ret til praktikpladser og videreuddannelse”
- Lønmodtagere har ”ret til rimelige lønninger”, ”rimelig mindsteløn”, og ”rimeligt varsel ved opsigelse”,
- Børn har ”ret prismæssigt overkommeligt dagtilbud” og ret til ”beskyttelse mod fattigdom”
- Arbejdsløse har ”ret til passende understøttelse (stønad) af rimelig varighed” (må dog ikke være for høj!)
- Alle som ikke kan arbejde, har ”ret til passende mindeindtægt”
- Ældre har ”ret til passende pension”
- Alle har ”ret til sundhedsydelser” af høj kvalitet
- Osv. osv.

HVAD ER FORMÅLET?

- Hvad siger Kommissionen om formålet med ”social søjle”?
 - At udvikle en social union
 - At udvikle det indre marked i bredden og i dybden
 - At styrke den økonomisk, monetære union
- De nævnte ”rettigheder” er ikke juridisk bindende
- EU har ikke kompetence til at lovgive på de fleste af disse områder
- Skal disse ”rettigheder” gøres juridisk bindende?
 - Enhedslisten siger nej:
 - Det begrænser demokratiet
 - Det udvider EU-Domstolens fortolkningsområde
 - Rettigheder fortolkes ud fra, om de gavner eller skader de økonomiske friheder
 - Det er (et yderligere) skridt på vejen til en forbundsstat

NYE DIREKTIVER PÅ VEJ

- Nyt udstationeringsdirektiv
 - Forbedringer, men der er ikke gjort op med Lavaldommen
- Om ansættelsesbeviser:
 - Flere konkrete rettigheder, men indblanding i kollektive overenskomster
- Øremærket barsel til mænd:
 - Positivt, men ikke et grænseoverskridende problem, ikke en opgave for EU.
- Europæisk arbejdsmarkedsagentur (myndighed)
 - Første skridt til EU-arbejdstilsyn – vil svække landenes eget tilsyn

HVAD ER VORES SVAR?

- EU-rettigheder forhindrer ikke social dumping
- EU-rettigheder begrænser demokratiet og styrker de økonomiske friheder
- Vi skal ikke have rettigheder fra EU, som fortolkes af hensyn til økonomiske friheder
- Så hvad er vores svar?
 - Vi kan gøre mere nationalt
 - Vi skal udfordre EU-reglerne om fri bevægelighed

VI KAN GØRE MERE NATIONALT

- Stille krav i ALLE offentlige udbud (ILO 94):
 - Overenskomstmæssige løn og ansættelsesvilkår
 - Samme standarder mht. arbejdsmiljø, uddannelse, bæredygtig produktion som i det offentlige
- Generel lov om kædeansvar for ordregiver/bygherre/hovedentreprenør/
- ID kort i udsatte brancher (skal også omfatte selvstændige)
- Private virksomheder skal pålægges at offentliggøre alle ledige job og orientere fagforeningen
- Skærpe lovgivning om virksomhedsoverdragelse
- Offensiv organisering af udenlandske arbejdere!

VI SKAL UDFORDRE DE ØKONOMISKE FRIHEDER

- Europæisk fagbevægelse og venstrefløj må føre fælles kamp mod de økonomiske friheder, for eks. med disse krav:
 - En social protokol til traktaten, som foreslået af EFS: Faglige og sociale rettigheder skal have forrang for økonomiske friheder.
 - Ret til at regulere import af arbejdskraft
 - Udstationeringsdirektivet: Værtslandet og dets fagforeninger skal have ret til at sikre lige vilkår. Konfliktretten skal sikres.
 - Ret til at forhåndsgodkende udenlandske virksomheder.
 - Ingen adgang for vikarbureauer
 - Ingen adgang for selvstændige uden ansatte.
- Men være realistiske om mulighederne!

PROTEKTIONISME ELLER INTERNATIONAL SOLIDARITET?

- Danske og udenlandske arbejdere – samme kamp
- Vi har en fælles modstander: Grådige arbejdsgivere, der forsøger at spille os ud imod hinanden for at berige sig selv
- Udenlandske arbejdere er velkomne, hvis de arbejder på lige vilkår og der er reel mangel på arbejdskraft
- Vi slås for lige vilkår – samme pligter, samme rettigheder til gode løn og arbejdsvilkår, samme ret til social tryghed og velfærd
- Vi støtter deres kamp for bedre vilkår i deres land.

